

Anna Barwińska-Małajowicz

Uniwersytet Rzeszowski

ANALIZA PORÓWNAWCZA OCZEKIWAŃ PRACODAWCÓW WOBEC ABSOLWENTÓW SZKÓŁ WYŻSZYCH W POLSCE I W NIEMCZECH

Wprowadzenie

Na początku XXI wieku w gospodarce opartej na wiedzy wykształcenie wyższe stało się podstawowym zasobem, zaś pozycja absolwentów szkół wyższych na rynku pracy nadal jest korzystniejsza w porównaniu do osób z niższym wykształceniem.

Celem niniejszego opracowania jest prezentacja wybranych aspektów potencjału zawodowego studentów i absolwentów szkół wyższych w opinii polskich i niemieckich pracodawców. W części pierwszej przedstawiona została ogólna charakterystyka szkolnictwa wyższego w Polsce. W drugiej zaprezentowano sytuację osób z wykształceniem wyższym na polskim rynku pracy. W kolejnej części opracowania opisano wymagania polskich pracodawców wobec absolwentów szkół wyższych. Następnie, po syntetycznej charakterystyce szkolnictwa wyższego w Niemczech, przedstawiono sytuację absolwentów szkół wyższych na niemieckim rynku pracy, po czym analizie poddano oczekiwania niemieckich pracodawców wobec wysoko wykwalifikowanych osób. Całość zamyka syntetyczne podsumowanie prowadzonych rozważań.

W opracowaniu poddano weryfikacji następujące hipotezy badawcze:

- 1) zarówno dla polskich, jak również niemieckich pracodawców najważniejsza jest wiedza absolwentów zdobyta w czasie studiów,
- 2) zarówno polscy, jak i niemieccy pracodawcy zwracają dużą uwagę na umiejętność zastosowania w praktyce wiedzy teoretycznej nabytej w czasie studiów.

1. Polskie szkolnictwo wyższe na początku XXI wieku – informacje ogólne

Na przełomie XX i XXI wieku nastąpiło w Polsce upowszechnienie edukacji na poziomie wyższym. Polskie szkolnictwo wyższe było w okresie stałego i dynamicznego wzrostu, którego zasadniczą przyczyną były większe aspiracje edukacyjne oraz demograficzny wyż, trwający prawie piętnaście lat.

Po 2000 roku sukcesywnie przybywało szkół wyższych, jednak począwszy od 2005 nastąpił spadek ogólnej liczby studentów. Przyczyną takiego stanu rzeczy są zmiany demograficzne, które powodują, że zmniejsza się ilość kandydatów na studia wyższe. Natomiast liczba absolwentów stale jeszcze rośnie, gdyż osoby urodzone w czasach wyżu demograficznego obecnie kończą studia (tabela 1).

Tabela 1

Ogólne informacje o szkołach wyższych, studentach i absolwentach
na początku XXI wieku

Lata	2000	2005	2009
Liczba szkół wyższych	310	445	467
Liczba studentów	1 584 804 osób	1 953 832 osób	1 900 014 osób
Liczba absolwentów	303 966 osób	391 465 osób	439 749 osób

Źródło: Notatka na temat szkół wyższych w Polsce. GUS, Warszawa 2010.

Ilościowa dynamika zmian w obszarze szkolnictwa wyższego była w Polsce imponująca – jedna z największych w Unii Europejskiej. Pod względem liczby studiującej młodzieży Polska uplasowała się na czwartym miejscu, za Niemcami, Wielką Brytanią i Francją. Należy jednak zauważyć, że o ile w 2008 roku odnotowano jeszcze ponad 20-tys. wzrost tej liczby, to w 2009 nastąpił już jej spadek o 16 tys.¹

Pomimo zmniejszającej się od kilku lat liczby studentów, można zauważyć trend wzrostowy w poziomie skolaryzacji netto i brutto. Wskaźniki skolaryzacji netto zwiększyły się z 9,8% w roku akademickim 1990/1991 do 40,9% w roku akademickim 2009/2010, a wskaźniki brutto z 12,9% do 53,7% (tabela 2). Jest to jednak ciągle poziom niższy niż w najbardziej rozwiniętych krajach świata, choć wskaźniki te już w niewielkim stopniu odbiegają od wskaźników czołowych krajów OECD.

¹ Raport Polska 2011. Gospodarka – Społeczeństwo – Regiony. Raport opr. pod kier. P. Żubera. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2011, s. 71.

Tabela 2

Wskaźniki skolaryzacji netto i brutto w Polsce
w latach 1990-2010

Współcz. skolaryzacji	1990/1991	1995/1996	2000/2001	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
Brutto	12,9	22,3	40,7	48,9	49,9	51,1	52,7	53,7
Netto	9,8	17,2	30,6	38,0	38,8	39,7	40,6	40,9

Źródło: Ibid.

Pomimo tego, że wskaźnik skolaryzacji młodzieży w wieku 19-24 lata w Polsce jest jednym z najwyższych wśród krajów UE, to jednak potrzebna jest koncentracja działań zorientowanych na poprawę jakości edukacji wyższej tak, aby polskie uczelnie stały się konkurencyjne na arenie europejskiej i światowej, a system kształcenia zawodowego na poziomie wyższym stawał się coraz bardziej dostosowany do potrzeb rynku pracy, co znalazło swój oddźwięk w nowelizacji ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”².

Silny wzrost udziału ludności z wyższym wykształceniem, jaki dokonał się w Polsce, potwierdzają dane opisujące udział procentowy ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym. W ciągu dziesięciu lat wskaźnik ten wzrósł ponad dwukrotnie, przy czym analiza danych zamieszczonych w tabeli 3 wykazuje, że studia wyższe kończy więcej kobiet niż mężczyzn.

Tabela 3

Udział procentowy ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym w Polsce
w latach 2000-2010

Wskaźnik \ Lata	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Udział % ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym	9,2	9,6	10,2	11,6	12,8	13,9	14,9	15,7	16,5	18,1	19,8
Udział % ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym (kobiety)	10,2	10,7	11,6	13,0	14,4	15,9	17,0	18,1	19,3	21,3	23,2

² <http://www.nauka.gov.pl/szkolnictwo-wyzsze/reforma-szkolnictwa-wyzszego>

cd. tabeli 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Udział % ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym (mężczyźni)	8,1	8,4	8,9	10,2	11,2	12,0	12,7	13,1	13,7	14,8	16,3

Źródło: Na podstawie EUROSTAT. <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupModifyTableLayout.do>

2. Osoby z wykształceniem wyższym na rynku pracy w Polsce

Osoby z wyższym wykształceniem stanowią grupę pracowników o bardzo wysokim wskaźniku zatrudnienia. Przy równoczesnym wzroście odsetka osób z wykształceniem wyższym (ISCED 5-6) obserwuje się spadek udziału zatrudnionych bez wykształcenia (ISCED 0-2) oraz z wykształceniem średnim (ISCED 3-4). „W 2010 roku wskaźnik zatrudnienia osób z wykształceniem niskim, średnim i wyższym wynosił w Polsce odpowiednio 23,6; 62,0; 83,7, podczas gdy w Europie było to 45,1; 68,4; 79,1”³.

Analiza danych zestawionych w tabeli 4 wykazuje, że stopa bezrobocia w Polsce była w ostatnich latach najniższa wśród osób z wykształceniem wyższym, przy czym w ostatnim czasie zaobserwować można było tendencją rosnącą. Na koniec IV kwartału 2009 roku najwyższa stopa bezrobocia została odnotowana w odniesieniu do bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (15,9%), następnie z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (10,3%), zasadniczym zawodowym (9,3%) oraz policealnym i średnim zawodowym (8,0%). Najniższą stopę bezrobocia zanotowano w grupie osób z wykształceniem wyższym (5,0%).

Tabela 4

Stopa bezrobocia (BAEL) według poziomu wykształcenia w IV kwartale (%)

Rok	Ogółem	Z wykształceniem				
		wyższe	policealne, średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe
2008	6,7	3,6	6,5	9,6	7,0	11,4
2009	8,5	5,0	8,0	10,3	9,3	15,9

Źródło: Na podstawie: Rocznik statystyczny pracy 2010. GUS, Warszawa 2010.

³ Raport Polska 2011. Op. cit., s. 58.

3. Oczekiwania pracodawców w Polsce

O zatrudnieniu kandydata decyduje coraz częściej nie tylko wiedza i doświadczenie, ale jego osobowość oraz umiejętności interpersonalne (m.in. to, jak współpracuje z ludźmi, jak szybko się uczy, czy potrafi naprawić swoje błędy)⁴. Ponadto, pracodawcy oczekują często od absolwentów szkół wyższych dobrej znajomości języka obcego (fachowego), aktywności, samodzielności oraz nastawienia na realizację celu i skuteczności w działaniu. Pracodawcy często są skłonni zatrudnić absolwentów szkół wyższych, którzy posiadają odpowiadający im profil charakterologiczny, przy nawet niewielkich brakach w zakresie wiedzy czy doświadczenia zawodowego, mają bowiem świadomość, że osoby o preferowanej przez nich osobowości są w stanie szybko te braki uzupełnić⁵.

Absolwenta atrakcyjnego dla pracodawcy powinno ponadto charakteryzować „[...] rozumowanie logiczne, myślenie analityczne i syntetyczne. Ważne jest również myślenie kreatywne, umiejętność rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji. Dobry kandydat powinien posiadać praktyczne umiejętności obsługi najpopularniejszych programów, szybko pisać i sprawnie wyszukiwać informacje. Ponadto pracodawcy cenią umiejętności społeczne i miękkie, takie jak umiejętności prezentacji, pracy zespołowej, porozumiewania się i rozwiązywania konfliktów, a także radzenia sobie w trudnych sytuacjach społecznych”⁶. Wśród najbardziej pożądanых przez pracodawców cech charakteru wymienić można ponadto uczciwość, poczucie odpowiedzialności (punktualność, umiejętność realnego planowania), przedsiębiorczość, dyscyplinę, szacunek dla ludzi i prawa oraz wygląd zewnętrzny potencjalnego kandydata, jego maniery, elokwencję (co ma wpływ na wizerunek firmy) oraz przejawianie chęci do pełnego zaangażowania się w pracę⁷.

Wywiady przeprowadzone wśród absolwentów szkół wyższych na Podkarpaciu potwierdzają wymienione powyżej oczekiwania polskich pracodawców wobec absolwentów szkół wyższych. O zatrudnieniu ich przez obecnych pracodawców zadecydowały w dużej mierze cechy osobowościowe, takie jak np. komunikatywność, konsekwencja w dążeniu do wyznaczonego celu, punktualność, gotowość do ciągłego podnoszenia kwalifikacji, jak również posiadane dodatkowe kwalifikacje i umiejętności (bardzo dobra znajomość języka angielskiego, ukończone dodatkowe kursy, np. obsługi programów komputerowych czy zarządzania bazami danych w firmie). Duże znaczenie dla pracodawców miało

⁴ E. Wesołowska: W pracy osobowość ważniejsza od dyplomu. „Gazeta Prawna” nr 143 (3029) z 26.07.2011.

⁵ Jakich cech najczęściej oczekują pracodawcy od przyszłych pracowników? <http://expertia.pl/biznes/material/wiedza-jakich-cech-najczesciej-oczekuja-pracoda>

⁶ M. Dąbrowska: Czy absolwent bez doświadczenia to gorszy kandydat? <http://bezrobotny.wieszjak.pl/pierwsza-praca/204384,Czy-absolwent-bez-doswiadczenia-to-gorszy-kandydat-.html>

⁷ Ibid.

również posiadanie przez absolwentów doświadczenia zawodowego, nabytego jeszcze w czasie studiów lub bezpośrednio po ich ukończeniu, w kraju i za granicą. Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że większość pracodawców nie zbyt chętnie przyjmuje absolwentów szkół wyższych bezpośrednio po ukończeniu studiów. Przeważnie są oni przyjmowani na staż czy w ramach zastępstwa. Pamiętać jednak należy, że jest to dla nich duża szansa na zdobycie doświadczenia zawodowego i wdrożenie do pracy w zawodzie. Ponadto, na podstawie wywiadów można stwierdzić, że ci absolwenci, którzy wyjechali do różnych miast wojewódzkich w Polsce mieli lepszy start zawodowy, lecz większe szanse na zdobycie pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami mieli ci absolwenci, którzy oprócz ukończonych studiów magisterskich zdecydowali się na poszerzenie swoich kwalifikacji na studiach podyplomowych.

4. Szkolnictwo w Niemczech

Niemieckie przysłowie: „Wer die Wahl hat, hat die Qual”⁸ dobrze opisuje różnorodne możliwości podjęcia studiów w Niemczech. W roku akademickim 2010/2011 funkcjonowało w Niemczech 415 szkół wyższych, w tym 106 uniwersytetów (tabela 5).

Tabela 5

Liczba szkół wyższych według rodzaju szkoły
w roku akademickim 2010/2011

Rodzaj szkoły	Liczba
Ogółem	415
Uniwersytety	106
Wyższe szkoły pedagogiczne	6
Wyższe szkoły teologiczne	16
Wyższe szkoły artystyczne	51
Wyższe szkoły zawodowe	207
Wyższe szkoły administracji	29

Źródło: www.destatis.de

⁸ Tłumaczenie przysłowia w języku niemieckim brzmi: „Osiołkowi w żłobie dano, w jednym owies, w drugim siano”.

We wszystkich niemieckich szkołach wyższych w ubiegłym roku akademickim studiowało 2 220 270 osób, w tym 1 062 765 kobiet⁹. Największą liczbę studentów zanotowano w Nordrhein-Westfalen (532 717), Baden-Württemberg (294 362) i Bayern (290 106) (tabela 6).

Tabela 6

Liczba studentów i absolwentów szkół wyższych w Niemczech według krajów związkowych (Bundesländer)

Kraj związkowy	Studenci we wszystkich szkołach wyższe ogółem (2010/2011 ^a)	Absolwenci (2009)
Niemcy (ogółem)	2 220 270	338 656
Baden-Württemberg	294 362	52 620
Bayern	290 106	46 121
Berlin	143 496	22 979
Brandenburg	50 951	7 088
Bremen	32 469	5 587
Hamburg	80 728	10 131
Hessen	196 178	25 098
Mecklenburg-Vorpommern	39 608	5 171
Niedersachsen	150 807	29 066
Nordrhein-Westfalen	532 717	73 783
Rheinland-Pfalz	113 846	15 797
Saarland	25 550	2 928
Sachsen	109 607	18 063
Sachsen-Anhalt	53 631	8 428
Schleswig-Holstein	52 617	6 866
Thüringen	53 597	8 930

^a Wyniki tymczasowe.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bildung und Kultur. Schnellmeldungsergebnisse der Hochschulstatistik zu Studierenden und Studienanfänger/-innen, vorläufige Ergebnisse. Statistisches Bundesamt, Wiesbaden 2010 oraz Bildung und Kultur. Prüfungen an Hochschulen 2009. Fachserie 11 Reihe 4.2. Statistisches Bundesamt, Wiesbaden 2010.

Udział ludności z wyższym wykształceniem w Niemczech utrzymywał się przez ostatnie lata na poziomie ok. 1/5, przy czym analiza danych zamieszczonych w tabeli 7 wykazuje, że studia wyższe kończy więcej mężczyzn niż kobiet.

⁹ Bildung und Kultur. Schnellmeldungsergebnisse der Hochschulstatistik zu Studierenden und Studienanfänger/-innen, vorläufige Ergebnisse. Statistisches Bundesamt, Wiesbaden 2010.

Tabela 7

Udział procentowy ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym w Niemczech w latach 2000-2010

Wskaźnik	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Udział % ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym	21,4	20,0	18,9	20,3	21,1	20,6	20,1	20,4	21,4	22,3	22,6
Udział % ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym (kobiety)	16,9	15,7	15,3	16,6	17,6	17,2	17,1	17,6	18,6	19,7	20,1
Udział % ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym (mężczyźni)	25,8	24,1	22,5	24,0	24,5	23,9	23,0	23,1	24,1	24,8	25,0

Źródło: Na podstawie: EUROSTAT. Op. cit.

5. Niemieccy absolwenci na rynku pracy

W ostatnich latach wzrosła liczba absolwentów szkół wyższych w Niemczech z poziomu 214 473 w 2000 roku do poziomu 252 482 w 2005 oraz do 338 656 absolwentów w 2009¹⁰. Optimizmem napawa fakt, że pomimo rosnącej liczby absolwentów wysokie kwalifikacje mają duże znaczenie na niemieckim rynku pracy, na którym odczuwa się rosnące zapotrzebowanie na specjalistów. Raport OECD¹¹ pozytywnie ocenia połączenie teorii z praktyką w niemieckim systemie szkolnictwa zawodowego. Mimo kryzysu gospodarczego, wskaźnik zatrudnienia absolwentów z wyższym wykształceniem w Niemczech wzrósł w latach 2008-2009 o 0,6 punktu procentowego. Niemcy i Australia były jedynymi krajami OECD, gdzie wzrósł popyt na wysoko wykwalifikowanych pracowników w tym trudnym okresie¹².

¹⁰ Uwzględnieni zostali wszyscy absolwenci szkół wyższych w Niemczech według zdanych egzaminów końcowych, w tym obywatele Niemiec łącznie z cudzoziemcami, absolwenci studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia, jak również absolwenci uniwersytetów i pozostałych szkół wyższych. Dane zaczerpnięte zostały z pozycji: Bildung und Kultur. Op. cit., s. 10.

¹¹ Education at a Glance 2011: OECD Indicators, OECD, Paris 2011.

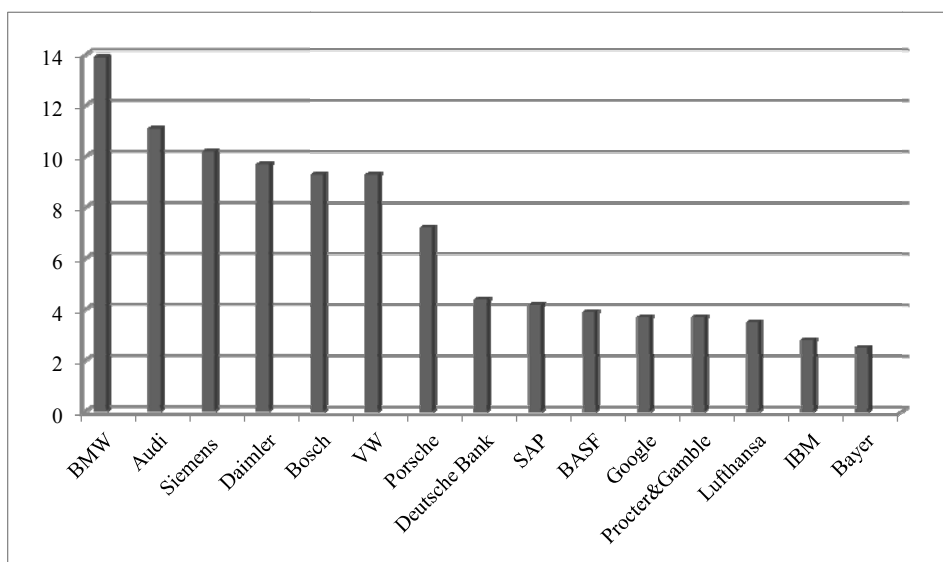
¹² <http://www.oecd.org/dataoecd/31/11/48669662.pdf>

Od 2002 roku można obserwować w Niemczech tzw. Indeks Startu Zawodowego Absolwentów (BAI), który jest konstruowany kwartalnie na podstawie ofert pracy kierowanych do absolwentów szkół wyższych. Indeks wyraża procentowe zmiany liczby ogłaszanych ofert pracy dla absolwentów szkół wyższych w Niemczech. BAI może służyć jako wskaźnik mierzący stronę popytową na rynku pracy w odniesieniu do absolwentów szkół wyższych¹³.

Interesujące są również wyniki badań, na podstawie których tworzony jest co roku ranking pracodawców najbardziej atrakcyjnych dla wysoko wykwalifikowanych osób. Po recesyjnym 2009 roku na pierwszych miejscach w rankingu 2010 ponownie uplasowali się producenci z branży motoryzacyjnej (wykres 1).

Wykres 1

Najbardziej atrakcyjni pracodawcy w Niemczech (%)

Źródło: Studie: Attraktive Arbeitgeber 2010. <http://www.berufsstart.de/attraktive-arbeitgeber/>

6. Wymagania niemieckich pracodawców

Według rezultatów ankiety przeprowadzonej przez Niemiecką Izbę Handlowo-Przemysłową (DIHK)¹⁴, idealny absolwent musi charakteryzować się szerokimi umiejętnościami społecznymi oraz posiadać zdolność zastosowania

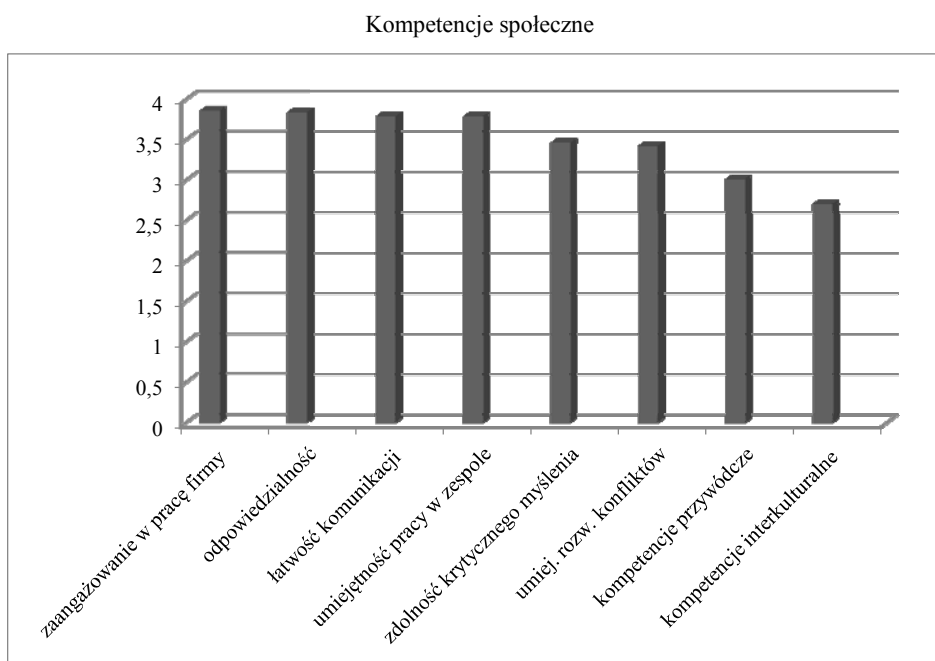
¹³ <http://www.berufsstart.de/bai/>

¹⁴ Badania ankietowe zostały przeprowadzone przez DIHK oraz IHKs (Izby Handlowo-Przemysłowe w poszczególnych krajach związkowych Niemiec) w okresie 4.10.-3.11.2010. Uczestniczyło w nich 2175 niemieckich przedsiębiorstw (małych, średnich i dużych).

teoretycznej wiedzy zdobytej na studiach w praktycznej działalności firmy. To właśnie te dwa czynniki – obok posiadania specjalistycznej wiedzy – często decydują o zatrudnieniu absolwenta. Pytania postawione pracodawcom dotyczyły kompetencji i umiejętności podzielonych na cztery grupy:

- kompetencje społeczne,
- cechy osobowościowe,
- umiejętności zawodowe,
- dodatkowe kompetencje i umiejętności¹⁵.

Wykres 2

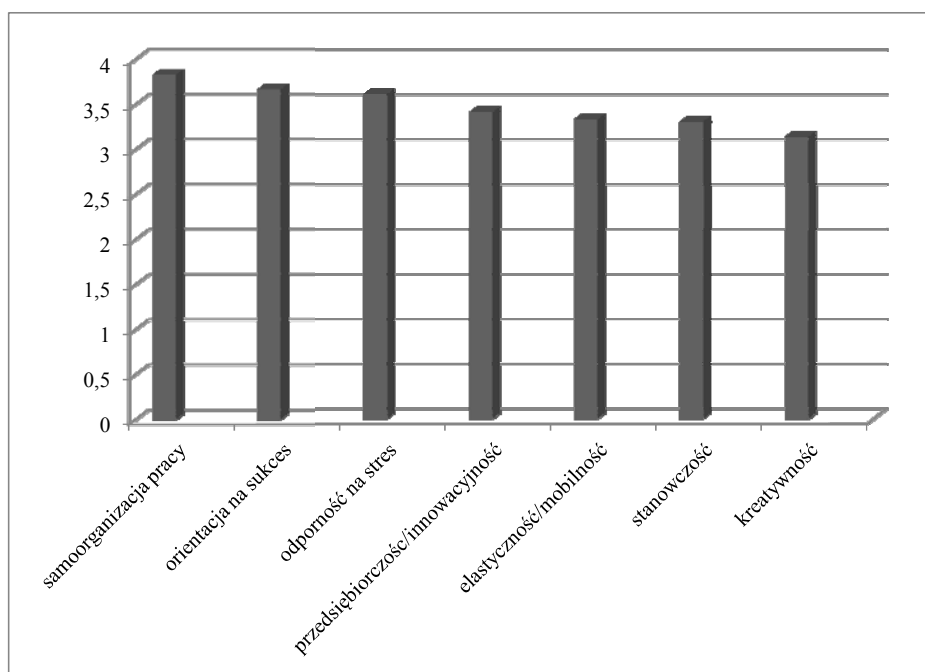
Źródło: K. Heidenreich: Erwartungen der Wirtschaft an Hochschulabsolventen. DIHK, Berlin 2011.

Wśród najważniejszych kompetencji społecznych oczekiwanych u absolwentów szkół wyższych pracodawcy wymienili gotowość pełnego zaangażowania w pracę firmy (szczególnie w okresie kryzysu gospodarczego), odpowiedzialność, łatwość komunikacji oraz umiejętność pracy w zespole (wykres 2).

¹⁵ Oznaczenia przyjęte w badaniach: 1 – nieważne, 4 – bardzo ważne.

Wykres 3

Cechy osobowościowe

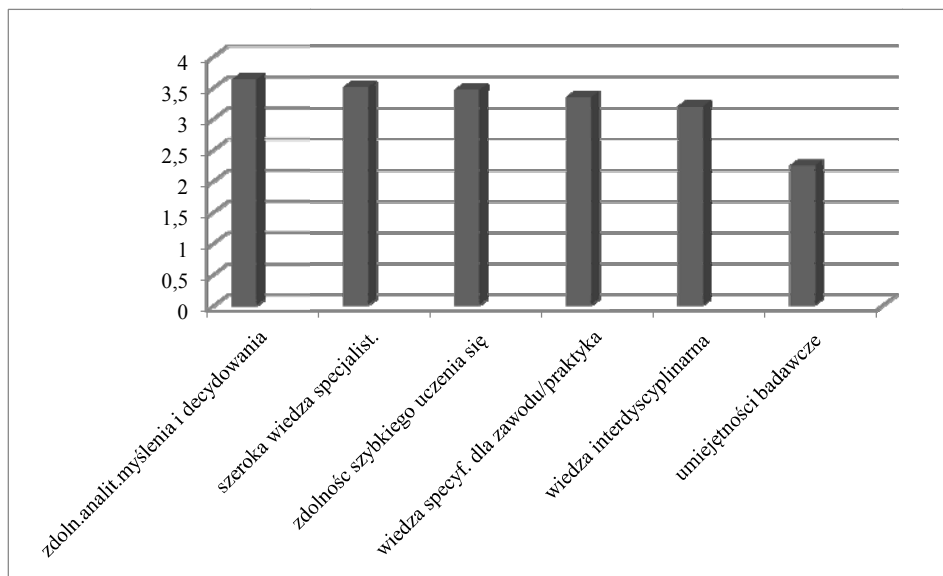

Źródło: Ibid.

Wśród cech osobowościowych pracodawcy za najbardziej pożądane uznali zdolność do samoorganizacji pracy, postawę zorientowaną na osiąganie sukcesów, odporność na stres, przedsiębiorczość i innowacyjność. Ponadto, pracodawcy w Niemczech, podobnie jak w większości innych państw na świecie, poszukują pracowników, których cechuje duża mobilność (wykres 3).

Wiedza specjalistyczna jest wprawdzie ważna, jednak uznaje się ją za fakt oczywisty wynikający z ukończenia danego kierunku studiów. Wśród kompetencji zawodowych pracodawcy na czołowym miejscu stawiają zdolność analitycznego myślenia oraz podejmowania trafnych decyzji, zdolność szybkiego uczenia się oraz praktyczne doświadczenie w zawodzie (wykres 4).

Kompetencje zawodowe

Źródło: Ibid.

Spośród dodatkowych kompetencji i umiejętności pracodawcy za najważniejsze uznali umiejętności związane ze znajomością programów komputerowych, elokwencję i zdolność autoprezentacji oraz znajomość języków obcych. Natomiast wbrew powszechnie panującej opinii dla większości firm doświadczenie zdobyte za granicą oraz ukończenie studiów w wyznaczonym regulaminowo czasie nie odgrywają istotnej roli¹⁶.

Według wyników wspomnianych badań DIHK, 41% przedsiębiorstw (co stanowi 25% więcej niż w 2007 roku) ma problemy związane z obsadzeniem stanowisk pracy przez absolwentów szkół wyższych. Co szósta firma zgłasza brak zainteresowania absolwentów ogłoszeniami o rekrutacji do pracy.

Wyniki badań własnych przeprowadzonych wśród niemieckich pracodawców w Bielefeld oraz regionie Ostwestfalen-Lippe (OWL)¹⁷ częściowo potwierdzają przedstawione powyżej rezultaty badań otrzymane przez DIHK Berlin.

¹⁶ K. Heidenreich: *Erwartungen der Wirtschaft an Hochschulabsolventen*. DIHK, Berlin 2011, s. 16-17.

¹⁷ W celu zdiagnozowania wymagań niemieckich i polskich pracodawców w miastach partnerskich: Bielefeld (i regionie Ostwestfalen-Lippe) oraz Rzeszowie (i regionie Podkarpacia) wobec absolwentów szkół wyższych, przeprowadzono w 2011 roku badania jakościowe wśród pracodawców obu regionów, których całościowe wyniki zostaną zaprezentowane w przygotowywanej przez autorkę monografii.

Przykładowo, wśród dodatkowych kompetencji i umiejętności pracodawcy badani w Bielefeld i regionie OWL za najważniejsze uznali również umiejętności związane ze znajomością programów komputerowych oraz znajomość języków obcych, z kolei wśród kompetencji zawodowych (podobnie jak pracodawcy przebadani przez DIHK) na jednym z pierwszych miejsc pracodawcy wymienili zdolność analitycznego myślenia oraz posiadanie odpowiednich kwalifikacji w zakresie analizy danych statystycznych i operacyjnych, jak również zdolność szybkiego uczenia się oraz posiadanie praktycznego doświadczenia zawodowego.

Zakończenie

Zjawiska związane z globalnym kryzysem odbiły się na rynkach pracy i mocno odsłoniły problemy, z jakimi mierzą się młodzi ludzie rozpoczynający swoją karierę zawodową. Jedną z grup, które najbardziej zostały dotknięte przez kryzys są osoby zaraz po studiach, które właśnie skończyły edukację i mają obecnie coraz mniejsze szanse na szybkie i trwałe wejście na rynek pracy. Międzynarodowa Organizacja Pracy podkreśla, że światowy kryzys gospodarczy spowodował wzrost globalnej stopy bezrobocia wśród osób w wieku 15-24 lata aż do 13% w 2009 roku, co oznacza, że z 620 mln osób aktywnych zawodowo aż 81 mln nie miało pracy¹⁸. W kryzysowej gospodarce młodzi nie mogą już liczyć na dynamiczne kariery.

Na podstawie analizy przeprowadzonej w opracowaniu poddano weryfikacji dwie hipotezy badawcze sformułowane we wprowadzeniu, przy czym pierwsza została odrzucona, gdyż zarówno polscy, jak również niemieccy pracodawcy oprócz wiedzy zdobytej przez absolwentów w czasie studiów bardzo wysoko oceniają profil charakterologiczny absolwenta oraz jego umiejętności społeczne. Druga hipoteza została potwierdzona, ponieważ pracodawcy w obu krajach dużą uwagę zwracają na umiejętność zastosowania w praktyce posiadanej wiedzy teoretycznej.

Literatura

Bildung und Kultur. Prüfungen an Hochschulen 2009. Fachserie 11 Reihe 4.2. Statistisches Bundesamt, Wiesbaden 2010.

¹⁸ World Economic Crisis has Spurred a Record Increase in Youth Unemployment Says ILO. http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/press-and-media-centre/news/WCMS_143356/lang--en/index.htm

Bildung und Kultur. Schnellmeldungsergebnisse der Hochschulstatistik zu Studierenden und Studienanfänger/-innen, vorläufige Ergebnisse. Statistisches Bundesamt, Wiesbaden 2010.

Education at a Glance 2011. OECD Indicators. OECD, Paris 2011.

Heidenreich K.: Erwartungen der Wirtschaft an Hochschulabsolventen. Deutscher Industrie- und Handelskammertag, Berlin 2011.

Raport Polska 2011. Gospodarka – Społeczeństwo – Regiony. Raport opr. pod kier. P. Żubera. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2011.

Wesołowska E.: W pracy osobowość ważniejsza od dyplomu. „Gazeta Prawna” nr 143 (3029) z 26.07.2011.

PROFESSIONAL POTENTIAL OF YOUNG HIGHLY QUALIFIED EMPLOYEES IN EMPLOYERS' OPINION – SELECTED POLISH AND GERMAN EXPERIENCES

Summary

The process of transition from the stage of education to the employment market is not an easy one to young people. The purpose of the study is to present selected aspects of professional potential of students and graduates of higher education institutions in the opinion of Polish and German employers. Part One presents general characteristics of higher education system in Poland. Part Two discusses the situation of people with higher education on the Polish labour market. After that the thesis presents Polish employers' requirements of graduates of higher education schools. As the next step, after a synthetic characterization of higher education system in Germany, the paper presents the situation of university graduates on the German employment market, followed by an analysis of German employers' expectations of highly qualified persons. The entire thesis is wrapped up by a summary of the dissertations hereto.